

ГЕНЕТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРОДУКТИВНОСТІ БУГАЙЦІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ М'ЯСНИХ ПОРІД

А. М. Салогуб – доктор с.-г. наук, доцент,

В. М. Бондарчук – кандидат с.-г. наук, доцент.

Сумський національний аграрний університет

Проведено дослідження в умовах Сумського регіону бугайців спеціалізованих м'ясних порід зарубіжної (абердин-ангуської, світлої аквітанської, лімузинської) та вітчизняної (української м'ясної) селекції. Встановлено, що у віці 18-ти місяців тварини усіх піддослідних порід характеризувалися високими забійними і м'ясними якостями з вищими показниками у тварин лімузинської породи.

Ключові слова: м'ясна худоба, жива маса, забійний вихід, морфологічний склад туш

Забезпечення населення України м'ясом, найважливішим джерелом повноцінного білка, є одним із найактуальніших завдань сільськогосподарського виробника. Особливе місце у м'ясному балансі харчування людини повинна займати яловичина, яка відрізняється високою поживністю та, особливо, вмістом у ній незамінних амінокислот. Наразі переважну кількість м'яса яловичини одержують від худоби молочних та комбінованих порід і лише незначну частку – за рахунок спеціалізованих м'ясних [7].

В останні два десятиліття внаслідок скорочення поголів'я великої рогатої худоби, передусім корів, а також зниження її продуктивності, виробництво яловичини різко скоротилося. Значною мірою це пов'язано з нераціональним використанням наявного поголів'я худоби та зменшенням чисельності корів молочних і комбінованих порід, а також зумовлено економічною, енергетичною й екологічною кризою. Фактично на душу населення споживання яловичини становить близько 15 кг (проти 40–45 кг за

науково-обґрунтованими нормами). Саме тому забезпечення потреб України у високоякісній яловичині має суттєве народногосподарське значення [3, 4, 10, 12, 13].

На теперішній час ситуація практично не змінилася, оскільки фактично не вдалося сформувати тенденції до стабілізації та росту поголів'я худоби великої рогатої худоби, у тому числі призначеної для вирощування на м'ясо, особливо спеціалізованих м'ясних порід.

Світовий досвід свідчить, що вирішити м'ясну проблему щодо збільшення виробництва яловичини можна лише за рахунок розвитку м'ясного скотарства і розведення худоби м'ясних порід [1, 2, 5].

Поряд з розведенням у господарствах України новостворених порід і типів м'ясної худоби час від часу до країни імпортується худоба зарубіжної селекції, яка поширюється для розведення у племінних господарствах різних регіонів та широко використовується в якості поліпшувальної у породотворному й промисловому схрещуванні (лімузин, шароле, світла аквітанська, герефорд, абердин-ангус, м'ясний симентал австрійської та американської селекції, п'ємонтезе) [11].

Світова практика свідчить, що ефективно ведення галузі м'ясного скотарства можлива за використання у селекційному процесі та промисловому виробництві одночасно декількох спеціалізованих м'ясних порід, пристосованих до місцевих умов. Тому важливим резервом у виробництві яловичини в Сумському регіоні може бути інтенсифікація м'ясного скотарства у напрямку розширеного відтворення та підвищення генетичного потенціалу м'ясної продуктивності тварин. У цьому аспекті була поставлена **мета** вивчити забійні якості бугайців м'ясних порід спеціалізованого напрямку продуктивності за наближеного до реальних можливостей сільськогосподарських підприємств кормовому фоні задля встановлення породних відмінностей у стандартизованих умовах.

Матеріали та методи досліджень. Відгодівля бугайців проводилась в умовах навчально-науково-виробничої лабораторії Сумського НАУ. Тварини спеціалізованих м'ясних порід були завезені з наступних господарств: ПР СТОВ "Деснянське" Серединно-Будського (абердин-ангуська), ПР ЗАТ "Агрофірма Мрія" Конотопського (лімузинська), ПР "Агрофірма "Надія" Сумського інституту АПВ НААН (австрійський симентал), ПР Іванівської дослідно-селекційної станції Інституту цукрових буряків НААН України Охтирського (світлі аквітани) та ПЗ ТОВ "Агрофірма "Україна" Шосткинського районів (українська м'ясна). Контрольний забій піддослідних бугайців у кількості по 3 голови із кожної породи провели у 18-ти місячному віці за методикою ВНИИМС [9]. Для вивчення м'ясних якостей бугайців підконтрольних порід напівтуші розділяли на п'ять анатомічних частин: шийну – по останньому шийному хребцю; плече-лопаткову – по контуру

лопатки від ліктьового бугра по прямій лінії до верхнього кута лопатки; спинно-реброву з грудиною – по останньому ребру; поперекову з паховою – по останньому поперековому хребцю; тазостегнову (кульшову) з двома хвостовими хребцями згідно з відповідною методикою [14].

Експериментальні дані опрацьовували методами біометричної статистики на ПК за формулами, наведеними Е. К. Меркурьевой [8].

Результати досліджень. На показники м'ясних якостей тварин значною мірою впливають багато генетичних та паратипових чинників, разом з тим, кінцевим результатом оцінки їхньої продуктивності є контрольний забій, який дозволяє найбільш об'єктивно та достовірно визначити якісні та кількісні ознаки у порівняльному аналізі піддослідних порід.

Ознаки, які характеризують забійні якості бугайців за своїми величинами показників підтверджують породні особливості найбільш скороспілих, спеціалізованих заводських м'ясних порід, до яких вони належать, табл. 1.

Найвищою скороспілістю, яка проявилась у інтенсивному досягненні відповідної живої маси у ранньому віці, виявилися тварини лімузинської породи. Бугайці цієї породи у 18-місячного віку досягли високої передзабійної живої маси, яка склала в середньому 494,7 кг, перевищивши з достовірною різницею на 12,7 кг ($P < 0,01$) ровесників абердин-ангуської та на 8,4 кг ($P < 0,05$) – світлої аквітанської порід. З недостовірною різницею, як склала лише 4,7 кг, тварини вітчизняної української м'ясної породи поступилися бугайцям лімузинської, підтверджуючи свої достатньо високі якості стосовно інтенсивності вирощування.

Основним показником м'ясної продуктивності тварин спеціалізованих м'ясних порід є маса їхньої туші. Чим вона важча і одержана за більш короткі періоди відгодівлі, тим вища економічна ефективність вирощування тварин подібних порід.

Порівняльна характеристика показників м'ясних якостей бугайців спеціалізованих м'ясних порід засвідчує вищенаведений висновок своєю величиною одержаної маси парних туш, яка склала від 280,7 у абердин-ангуської породи, до 300,7 кг – у лімузинської. Різниця на користь останніх достовірна у порівнянні з ровесниками абердин-ангуської та української м'ясної порід, яка становила відповідно 20,0 ($P < 0,01$) і 10,0 кг ($P < 0,05$).

Загалом туші з такими показниками можна віднести до категорії важковагових (290 кг). За виходом парної туші, який визначається відносним показником через її співвідношення до передзабійної маси, також кращими були бугайці лімузинської породи (60,8 %).

При оцінці м'ясних якостей тварин слід враховувати вихід внутрішнього жиру-сирцю, кількість якого за літературними джерелами [6] збільшується з віком і характеризує певним чином скороспілість тварин. За цією ознакою встановлена міжпородна різниця з нижчим показником у бугайців світлої аквітанської породи як за абсолютною масою – на рівні 6,3 кг, так і за відотною – 1,3 %. Достовірна різниця лімузинів за абсолютною масою жиру-сирцю у порівнянні з ровесниками абердин-ангуської та української м'ясної порід становила відповідно 1,4 ($P<0,001$) та 0,7 кг ($P<0,05$).

За забійною масою, яка істотним чином доповнює попередні результати експериментальних досліджень загалом та м'ясні якості тварин великої рогатої худоби, зокрема, і визначається за сумою маси туші та внутрішнього жиру-сирцю, кращими також були бугайці лімузинської породи. Оцінка за забійним виходом тварин усіх підконтрольних порід характеризувалася високими показниками (59,8-61,5 %), які притаманні спеціалізованим м'ясним породам.

До чинників, які характеризують м'ясну продуктивність тварин великої рогатої худоби, відносять також ознаки морфологічного складу туші, що визначаються за кількісними та якісними показниками у співвідношенні окремих анатомічних її частин.

Таблиця 1

**Результати контрольного забою піддослідних бугайців
спеціалізованих м'ясних порід у віці 18 місяців, $M \pm m$**

Ознака	Абердин-ангуська		Світла аквітанська		Лімузинська		Українська м'ясна	
	$M \pm m$	Cv, %	$M \pm m$	Cv, %	$M \pm m$	Cv, %	$M \pm m$	Cv, %
Передзабійна жива маса, кг	$482,0 \pm 2,08$	0,8	$486,3 \pm 2,85$	1,1	$494,7 \pm 3,20$	1,2	$490,0 \pm 1,16$	1,1
Маса парної туші, кг	$280,7 \pm 4,81$	3,0	$292,7 \pm 1,76$	1,0	$300,7 \pm 4,67$	2,7	$290,8 \pm 1,76$	1,1
Вихід парної туші, %	$58,2 \pm 0,79$	2,3	$60,2 \pm 0,01$	0,4	$60,8 \pm 0,60$	1,7	$59,3 \pm 0,29$	0,8
Маса внутрішнього жиру-сирцю, кг	$7,7 \pm 0,22$	4,9	$6,3 \pm 0,08$	2,2	$6,6 \pm 0,20$	5,3	$7,0 \pm 0,23$	5,7
Вихід внутрішнього жиру-сирцю, %	$1,6 \pm 0,05$	5,1	$1,3 \pm 0,02$	2,5	$1,3 \pm 0,032$	4,2	$1,4 \pm 0,05$	6,2
Забійна маса, кг	$288,3 \pm 4,66$	2,8	$298,9 \pm 1,76$	1,0	$307,2 \pm 4,84$	2,7	$297,7 \pm 1,64$	1,0

Забійний вихід, %	59,8 ± 0,75	2,2	61,5 ± 0,01	0,4	62,1 ± 0,62	1,7	60,7 ± 0,28	0,8
-------------------	-------------	-----	-------------	-----	-------------	-----	-------------	-----

Поживна цінність м'ясних туш істотно залежить від співвідношення основного її складу – м'язової тканини, кісток і сухожилок.

Результати оцінки з вивчення морфологічного складу туш бугайців підконтрольних спеціалізованих м'ясних порід у 18-ти місячному віці, що наведені в табл. 2, свідчать про дещо кращі показники за масою усіх оцінюваних анатомічних частин туш бугайців лімузинської худоби при майже ідентичних співвідносних показниках туш решти порід до загальної маси туші.

Один з важливих елементів племінної роботи у м'ясному скотарстві – підвищення в тілі тварин відсотка м'якоті (їстівної частини) по відношенню до кісток. Ця задача вирішується збільшенням вмісту у м'якоті частки м'язової тканини або жиру. Збільшити відсоток останнього порівняно легко, особливо, якщо використовувати м'ясні скоростиглі породи. Для цього досить підвищити ступінь відгодівлі молодих тварин або провести забій тварин у старшому віці. Значно важче підвищити в м'якоті відсоток м'язової тканини.

Найбільшу кількість м'язової тканини нарощують швидкорослі тварини, що досягають високої живої маси у молодому віці.

Загалом м'якітна частина м'язової тканини в морфологічному складі туш піддослідних м'ясних порід була найвищою у бугайців лімузинської породи забитих у вісімнадцятимісячному віці, яка становила в середньому 247,4 кг, або 82,3%. Лише на 1,7 кг за м'якітною частиною поступаються лімузинським ровесникам бугайці української м'ясної породи. Більш істотна різниця за цією важливою ознакою виявилася у порівнянні лімузинів з тваринами абердин-ангуської та світлої аквітанської порід, які поступалися їм відповідно на 17,8 та 7,2 кг.

Вихід м'якоті із шийної частини туші за масою був найвищим також у бугайців лімузинської породи – 35,4 кг, або 11,7% від маси туші, що достовірно вище у порівнянні з ровесниками абердин-ангуської та української м'ясної порід відповідно на 3,1 ($t_d=3,86$) і 1,8 кг ($t_d=3,42$).

Аналіз п'яти анатомічних частин туші свідчить, що найбільшою серед них за масою є спинно-реброва, яка становила в абсолютному виразі від 88,7 у лімузинів, до 82,7 кг – у абердинів. Вихід м'якоті у спинно-ребровій частині виявився самим високим у тушах лімузинської та української м'ясної порід і відповідно склав у абсолютному виразі 70,9 і 69,7 кг.

Самими найціннішими за своїми смаковими якостями та поживністю вважаються поперекова та тазостегнова анатомічні частини туші. Поперекова частина у відрубках разом із паховою за виходом м'якоті характеризується найменшою мінливістю у порівнянні туш бугайців усіх порід і займає у загальній масі найменший відсоток (9,8-9,9%), або 28,0-29,9 кг.

Другу позицію за масою серед досліджуваних анатомічних частин туш зайняла кульшова або тазостегнова частина відрубу з масою, яка відрізняється істотною мінливістю з вищим абсолютним показником 80,3 кг у лімузинських бугайців та нижчим – 74,3 у тварин абердин-ангуської породи, або у відносному виразі варіативність склала у межах 26,4-28,2%.

Таблиця 2

Морфологічний склад анатомічних частин туші піддослідних бугайців у віці 18 місяців, $M \pm m$

Анатомічна частина туші	Абердин-ангуська		Світла аквітанська		Лімузинська		Українська м'ясна	
	маса, кг	% до маси туші	маса, кг	% до маси туші	маса, кг	% до маси туші	маса, кг	% до маси туші
Шийна	37,3 $\pm$ 0,33	13,3 $\pm$ 0,28	39,0 $\pm$ 0,58	13,3 $\pm$ 0,16	40,7 $\pm$ 0,08	13,5 $\pm$ 0,09	37,7 $\pm$ 0,33	13,0 $\pm$ 0,08
у т.ч.: м'якоть	32,3 $\pm$ 0,33	11,5 $\pm$ 0,24	34,0 $\pm$ 0,58	11,6 $\pm$ 0,15	35,4 $\pm$ 0,73	11,7 $\pm$ 0,07	32,7 $\pm$ 0,30	11,3 $\pm$ 0,07
кістки	4,1 $\pm$ 0,07	1,4 $\pm$ 0,06	4,3 $\pm$ 0,06	1,5 $\pm$ 0,03	4,5 $\pm$ 0,09	1,5 $\pm$ 0,01	4,1 $\pm$ 0,07	1,4 $\pm$ 0,02
сухожилки	0,9 $\pm$ 0,07	0,3 $\pm$ 0,03	0,7 $\pm$ 0,06	0,2 $\pm$ 0,03	0,8 $\pm$ 0,07	0,3 $\pm$ 0,03	0,8 $\pm$ 0,03	0,3 $\pm$ 0,01
Плече-лопаткова	52,3 $\pm$ 0,88	18,7 $\pm$ 0,03	54,0 $\pm$ 0,58	18,5 $\pm$ 0,09	55,3 $\pm$ 0,67	18,4 $\pm$ 0,11	52,3 $\pm$ 0,33	18,0 $\pm$ 0,04
у т.ч.: м'якоть	41,8 $\pm$ 0,60	14,9 $\pm$ 0,03	43,2 $\pm$ 0,46	14,7 $\pm$ 0,06	43,7 $\pm$ 0,53	14,5 $\pm$ 0,09	41,9 $\pm$ 0,27	14,4 $\pm$ 0,03
кістки	9,2 $\pm$ 0,17	3,3 $\pm$ 0,03	9,7 $\pm$ 0,12	3,3 $\pm$ 0,03	9,9 $\pm$ 0,10	3,3 $\pm$ 0,033	9,4 $\pm$ 0,07	3,2 $\pm$ 0,01
сухожилки	1,3 $\pm$ 0,17	0,4 $\pm$ 0,07	1,1 $\pm$ 0,01	0,3 $\pm$ 0,03	1,8 $\pm$ 0,03	0,6 $\pm$ 0,01	1,1 $\pm$ 0,01	0,4 $\pm$ 0,01
Спинно-реброва	82,7 $\pm$ 1,20	29,5 $\pm$ 0,08	86,3 $\pm$ 0,33	29,5 $\pm$ 0,08	88,7 $\pm$ 1,45	29,5 $\pm$ 0,03	84,0 $\pm$ 0,58	28,9 $\pm$ 0,04

у т.ч.: м'якоть	65,3±0,88	23,2±0,07	68,2±0,25	23,4±0,09	70,9±1,16	23,5±0,03	69,7±0,46	24,0±0,03
кістки	14,7±0,17	5,2±0,03	15,5±0,06	5,3±0,03	16,0±0,26	5,3±0,01	11,7±0,09	4,0±0,01
сухожилки	2,7±0,17	0,9±0,03	2,6±0,03	0,9±0,01	1,8±0,03	0,6±0,01	2,6±0,03	0,9±0,01
Поперекова	34,0±0,58	12,1±0,06	35,0±0,58	12,0±0,23	35,7±0,88	11,9±0,11	34,7±0,33	11,9±0,08
у т.ч.: м'якоть	28,0±0,58	9,9±0,07	29,0±0,46	9,9±0,18	29,9±0,74	9,9±0,10	28,4±0,30	9,8±0,07
кістки	5,0±0,01	1,8±0,03	5,2±0,09	1,7±0,03	5,0±0,15	1,6±0,03	5,5±0,07	1,9±0,02
сухожилки	1,0±0,01	0,3±0,01	0,8±0,03	0,3±0,03	0,8±0,01	0,2±0,03	0,7±0,03	0,3±0,01
Кульшова	74,3±2,33	26,4±0,40	78,3±1,20	26,7±0,35	80,3±0,88	26,7±0,17	80,0±0,58	28,2±0,16
у т.ч.: м'якоть	62,2±1,93	22,1±0,35	65,8±1,02	22,4±0,30	67,5±0,76	22,4±0,15	68,0±0,46	23,4±0,13
кістки	10,5±0,29	3,7±0,03	10,9±0,18	3,7±0,06	11,2±0,15	3,7±0,01	11,4±0,09	3,9±0,02
сухожилки	1,7±0,17	0,6±0,07	1,6±0,03	0,5±0,03	1,6±0,03	0,5±0,03	2,5±0,09	0,8±0,04

За виходом м'якитної тканини із кульшового відрубку кращими виявилися туші бугайців української м'ясної породи з незначною перевагою у 0,5 кг над ровесниками лімузинської. Істотно нижчі показники за даною ознакою виявлено у абердинів (62,2 кг) та світлих аквітанів (65,8 кг).

Висновки. Бугайці спеціалізованих м'ясних порід зарубіжної (абердин-ангуська, світла аквітанська, лімузинська) та вітчизняної (українська м'ясна) селекції у віці 18-ти місяців характеризувалися високими забійними і м'ясними якостями з вищими показниками у тварин лімузинської породи, що свідчать про можливість ефективної їхньої відгодівлі в умовах господарств усіх форм власності Сумського регіону.

Список використаної літератури:

1. Буркат В. Концептуальні підходи до формування галузі м'ясного скотарства // Тваринництво України. – 1997, №4. – С. 9–11.
2. Доротюк Е. М. М'ясне скотарство – джерело високоякісної яловичини та шкіряної сировини. – Х.: Видав. ЗАТ «Тираж 51». – 2006. – 320 с.
3. Доротюк Е. М. Сучасний стан абердин-ангуської породи в Україні й шляхи її удосконалення / Е. М. Доротюк, В. Г. Прудніков, О. І. Колісник // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2011. – № 4. – С. 62-63.
4. Доротюк Е. М. Сучасний стан відтворення м'ясної худоби та шляхи його поліпшення Е. М. Доротюк // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини. Ч.2. – Вип. 6 (30). – 2000. – С. 206-209.
5. Доротюк Е. М. Сучасний стан і перспективи розвитку м'ясного скотарства в Україні / Е. М. Доротюк, М. І. Карташов, В. Г. Прудніков // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини – Вип. 3. – Х., – 1998. – С. 3–7.
6. Козырь В.С. Мясные породы скота в Украине / В.С. Козырь, Н.И. Соловьев. Дніпропетровськ: ЗАТ “Поліграфіст”, 1997. – 325 с.
7. Мельник Ю.Ф. Селекційно-генетична оцінка вирощування та м'ясних якостей бугайців в умовах породовипробування. / Ю.Ф. Мельник // автореферат на здобуття ступеня д.с.-г.н. за спеціальністю 06.02.01. – Чубинське . – 2009. – 41с.

8. Меркурьева Е. К. Генетические основы селекции в скотоводстве / Меркурьева Е. К. – М.: Колос, 1977. – 240 с.
9. Методические рекомендации по оценке мясной продуктивности и качества мяса убойного скота. – Оренбург : ВНИИМС, 1984. – 58 с.
10. Проблема розвитку спеціалізованого м'ясного скотарства України / Е. М. Доротюк, В. Г. Прудніков, В. О. Попова, Ю. І. Криворучко // Шляхи розвитку тваринництва у ринкових умовах. – Дніпропетровськ. – 2001. – С.31-33.
11. Програма розвитку галузі м'ясного скотарства України на 1997-2005 роки. К.: 1997. – 120 с.
12. Система годівлі м'ясної худоби при пасовищному утриманні / М. В. Зубець, Г. О. Богданов, Ю. Ф. Мельник, В. П. Славов [та ін.] - К.: Аграр. наука, 2010. – 828 с.
13. Стратегія розвитку м'ясного скотарства в Україні / М. В. Зубець, В. П. Буркат, Ю. Ф. Мельник [та ін.] / за ред. М. В. Зубця, І. В. Гузева. – К. : Аграрна наука, 2005. – 176 с.
14. Шкурін Г.Т. Забійні якості великої рогатої худоби / Г.Т.Шкурін, О.Г.Тимченко, Ю.В.Вдовиченко. – К.: Аграрна наука, 2002. – 50 с.

REFERENCES:

1. Burkat, V. 1997. Kontseptual'ni pidkhody do formuvannya haluzi m"yasnoho skotarstva – Conceptual approaches to the formation of meat cattle breeding. Tvarynnytstvo Ukrayiny – Animal husbandry of Ukraine. 4:9–11 (in Ukrainian).
2. Dorotyuk, E. M. 2006. M"yasne skotarstvo – dzherelo vysokoyakisnoyi yalovychyny ta shkiryanoyi syrovyny – Beef cattle - a source of high-quality beef and leather raw materials. Kh.: Vydav. ZAT "Tyrash 51" – Kh.: Publishing company "Circulation 51", 320 (in Ukrainian).
3. Dorotyuk, E. M., V. H. Prudnikov, and O. I. Kolisnyk. 2011. Suchasnyy stan aberdyn-anhus'koyi porody v Ukrayini y shlyakhy yiyi udoskonalennya – The current state of the Aberdeen-Angus breed in Ukraine and ways of its

improvement. Visnyk Poltavs'koyi derzhavnoyi ahrarnoyi akademiyi – Bulletin of Poltava State Agrarian Academy. 4:62–63 (in Ukrainian).

4. Dorotyuk, E. M. 2000. Suchasnyy stan vidtvorennya m"yasnoyi khudoby ta shlyakhy yoho polipshennya – Current state of beef cattle reproduction and ways of its improvement. Problemy zooinzheneryi ta veterynarnoyi medytsyny – Problems of Zooengineering and Veterinary medicine. 2 6(30):206–209 (in Ukrainian).

5. Dorotyuk, E. M., M. I. Kartashov, and V. H. Prudnikov. 1998. Suchasnyy stan i perspektyvy rozvytku m"yasnoho skotarstva v Ukrayini – Problemy zooinzheneryi ta veterynarnoyi medytsyny – Problems of Zooengineering and Veterinary medicine. 3:3–7 (in Ukrainian).

6. Kozyr', V. S., and N. I. Solov'ev. 1997. Myasnye porody skota v Ukraine – Meat breeds of cattle in Ukraine. Dnipropetrovs'k: ZAT "Poligrafist" – Dnipropetrovs'k: Closed JSC "Poligrafist", 325 (in Russian).

7. Mel'nyk, Yu. F. 2009. Seleksiyno-henetychna otsinka vyroshchuvannya ta m"yasnykh yakostey buhaytsiv v umovakh porodovyprobuvannya. Avtoreferat na zdobuttya stupenya d.s.-h.n. za spetsial'nistyu 06.02.01. Chubyns'ke, 41 – Breeding-genetic evaluation of growth and meat qualities of bull-calves in the conditions of breed testing. Abstract for the degree of Doctor of Agricultural Sciences in the specialty 06.02.01. Chubinskoe, 41 (in Ukrainian).

8. Merkur'eva, E. K. 1977. Geneticheskie osnovy selektsii v skotovodstve – Genetic basis of selection in cattle breeding. M.: Kolos – Moscov : Kolos, 240 (in Russian).

9. Metodicheskie rekomendatsii po otsenke myasnoy produktivnosti i kachestva myasa uboynogo skota. 1984. – Guidelines for the evaluation of meat productivity and quality of meat slaughter cattle. Orenburg: VNIIMS, 58 (All-Russian Research Institute of Metrological Service) (in Russian).

10. Dorotyuk, E. M., and V. H. Prudnikov, V. O. Popova, and Yu. I. Kryvoruchko. 2001. Problema rozvytku spetsializovanoho m"yasnoho skotarstva Ukrayiny. The problem of development specialized meat cattle of Ukraine – Shlyakhy rozvytku tvarynnytstva u rynkovykh umovakh. Dnipropetrovs'k – Ways of development Animal husbandry in market conditions. Dnipropetrovs'k, 31–33 (in Ukrainian).

11. Prohrama rozvytku haluzi m'iasnoho skotarstva Ukrayiny na 1997-2005 roky. K.: 1997. – The program of development of meat cattle breeding branch of Ukraine for 1997-2005 years. K., 120 (in Ukrainian).

12. Zubets', M. V., H. O. Bohdanov, Yu. F. Mel'nyk, V. P. Slavov [ta in.] 2010. Systema hodivli m'iasnoyi khudoby pry pasovyshchnomu utrymanni – System of feeding of meat cattle with pasture maintenance. K.: Ahrar. nauka – K.: Agrar. science, 828 (in Ukrainian).

13. Zubets', M. V., V. P. Burkat, Yu. F. Mel'nyk [ta in.] 2005. / za red. M. V. Zubtsya, I. V. Huzyeva. Stratehiya rozvytku m'iasnoho skotarstva v Ukrayini – Strategy of development of meat cattle breeding in Ukraine. K.: Ahrarna nauka – K.: Agrarian Science, 176 (in Ukrainian).

14. Shkurn, H. T., O. H. Tymchenko, Yu. and V. Vdovychenko. 2002. Zabiyni yakosti velykoyi rohatoyi khudoby (metodyky doslidzhen') – Slaughter qualities of cattle (research methods). K. : Ahrarna nauka – K. : Agrarian science, 50 (in Ukrainian).

Салогуб А. М., Бондарчук В. М. ГЕНЕТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ ПРОДУКТИВНОСТИ БЫЧКОВ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ МЯСНЫХ ПОРОД

Проведено исследование в условиях Сумского региона бычков специализированных мясных пород зарубежной (абердин-ангусской, светлой аквитанской, лимузинской) и отечественной (украинской мясной) селекции. Установлено, что в возрасте 18-ти месяцев животные всех испытуемых пород характеризовались высокими забойными и мясными качествами с высокими показателями у животных лимузинская породы.

Ключевые слова: мясной скот, живая масса, убойный выход, морфологический состав туш.

Salohub A. M., Bondarchuk V. M. GENETIC POTENTIAL OF PRODUCTIVITY OF BULLS OF SPECIALIZED MEAT BREEDS

Researches in the conditions of Sumy region of bulls of specialized meat breeds of foreign (Aberdeen Angus, Light Aquitaine, Limousin) and domestic (Ukrainian meat) breeding were carried out. At the age of 18 months it was found

that animals of all experimental breeds were characterized by high slaughter and meat qualities with higher rates in animals of Limousin breed.

Key words: beef cattle, live weight, slaughter yield, morphological composition of carcasses.